

VERSLAG

VAN DE DIALECTEN-COMMISSIE DER
KON. NEDERLANDSE AKADEMIE VAN
WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM
OVER 1946



VERSLAG

VAN DE DIALECTEN-COMMISSIE OVER 1946

De Dialecten-commissie heeft in haar vergadering van 24 Juni 1946 Prof. Dr. G. G. Kloeke tot haar voorzitter benoemd en daarmee definitief voorzien in de voorzitters-vacature, ontstaan door het overlijden van Prof. Dr. Jac. van Ginneken, waarin voorlopig door de benoeming van Prof. Dr. C. G. N. de Vooys was voorzien. In haar vergadering van 9 September heeft zij Dr. K. Heeroma, Prof. Dr. W. Gs Hellinga en Dr. A. Weijnen tot buitengewone leden benoemd. Overigens bleef de samenstelling der commissie dezelfde.

Op initiatief van Dr. M. Schönfeld werd in Augustus een toponymische vragenlijst uitgezonden, waarin een opgave werd verzocht van de wat hun betekenis betreft minder doorzichtige velden waternamen. Op 31 December waren van deze lijst 419 ingevulde exemplaren terugontvangen, waaronder verscheidene met uitvoerige bijlagen. Mede naar aanleiding van deze lijst zocht de Stichting voor Bodemkartering te Wageningen, welke onder leiding van Prof. Dr. C. H. Edelman staat, contact met onze commissie, waaruit naar wij hopen een blijvende samenwerking zal ontstaan. Tegelijk met deze vragenlijst werd op verzoek en voor rekening van Prof. Dr. H. Draye te Leuven een tweede toponymische vragenlijst uitgezonden betreffende de namen van wouden en bossen.

De veertiende vragenlijst, die door de voorzitter is opgesteld, is ten dele een aanvulling van de vierde, in 1936 uitgezonden lijst en bevat evenals deze voornamelijk woorden van landbouwwerktuigen. Hoewel deze lijst tijdig ter drukkerij was, kon ze pas in de laatste dagen van het jaar worden afgedrukt, tengevolge waarvan de verzending pas in de eerste dagen van 1947 kon plaats vinden. Het is te betreuren dat de lijst daardoor niet vóór de Kerstvacan-

tie in het bezit van de medewerkers was, waarnaar tot dusver steeds werd gestreefd.

De reeds in het vorige jaarverslag vermelde actie voor uitbreiding van het aantal medewerkers werd ook dit jaar krachtig voortgezet. Een groot aantal plaatselijke en gewestelijke bladen waren op verzoek van het bureau der commissie bereid, een oproep te plaatsen om medewerking voor een aantal met name genoemde plaatsen. Hierdoor werden verscheidene honderden nieuwe medewerkers gewonnen, tengevolge waarvan de achterstand, die in de oorlogsjaren is ontstaan, vrijwel is ingehaald.

Op 31 December 1946 bedroeg het aantal ingevulde vragenlijsten: voor lijst 1 : 2294, voor lijst 2 : 2278, voor lijst 3 : 2351, voor de gemeenschappelijke vragenlijst: 1897, voor lijst 4 : 1577, voor lijst 5 : 1681, voor lijst 6 : 1426, voor lijst 7 : 1318, voor lijst 8 : 1296, voor lijst 9 : 1091, voor lijst 10 : 1157, voor lijst 11 : 1016, voor lijst 12 : 679, voor lijst 13 : 804 en voor de toponymische vragenlijst : 419. Het totale aantal lijsten bedroeg: 21.284.

De Topografische Dienst verleende ook dit jaar weer zijn zeer gewaardeerde medewerking voor het afdrukken van de kaarten, ondanks het feit dat deze instelling onder zeer bezwaarlijke omstandigheden en in een primitieve tijdelijke behuizing (te Utrecht) moet werken. Van de vierde aflevering van de atlas waren op het eind van het jaar tien drukproeven in zwartdruk en vier kleurproeven gereed, terwijl een der kaarten al is afgedrukt. Dit wetigt de verwachting, dat deze aflevering in de loop van 1947 zal kunnen verschijnen. Voor de vijfde aflevering zijn inmiddels al dertien kaarten getekend.

Ook in dit jaar werd nog geen dialectsymposion gehouden. Wel werden voorbereidingen getroffen voor een Limburgs symposion, maar het bleek tenslotte niet mogelijk, dit nog voor het eind van het jaar te organiseren¹⁾.

De commissie heeft het besluit genomen een bibliografie van de Noord- en Zuid-Nederlandse dialecten samen te stellen. Hier-

¹⁾ Het heeft intussen in Januari 1947 plaats gevonden.

voor heeft het Departement een werkkraft beschikbaar gesteld, die zich in afzienbare tijd aan deze taak zal wijden.

In de „Bijdragen en Mededeelingen” der commissie verscheen als no. VII het al in de voorafgaande jaarverslagen vermelde werk „Studies over het Achthuisens dialect” van Dr. A. Weijnen, met steun van de Katholieke Wetenschappelijke Vereeniging en van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen. Als no. VIII verscheen de tekst der lezingen van het in 1944 gehouden vijfde dialectsymposion over „Oost-Noordbrabantsche dialectproblemen”, door Dr. A. Weijnen, J. M. Renders en Prof. Dr. Jac. v. Ginneken.

De werkzaamheden van het administratieve personeel breidden zich in dit jaar dermate uit, dat geen tijd overbleef voor de in het vorige jaarverslag vermelde werkzaamheden, als het excerpieren van periodieken en het ordenen van het knipselarchief. Het aantal bezoekers en vooral ook het aantal schriftelijke vragen beweegt zich nog steeds in stijgende lijn. Het aantal dergenen, die aan de bibliotheek handschriften of boekwerken schonken, bleef daarentegen nog gering. Een bijzondere vermelding verdient een verzameling aantekeningen in en over het dialect van Westerwolde, bijeengebracht door wijlen de heer J. Verwer en door Prof. Klocke aan het bureau ten geschenke afgestaan.

Het Rijkssubsidie werd verhoogd tot *f* 7650.—; in dit bedrag is niet inbegrepen het restant van het aanvullend subsidie over 1945, in het vorige jaarverslag vermeld. De commissie ontving verder het subsidie van de provincies Groningen, Noordbrabant en Limburg (respectievelijk *f* 200.—, *f* 100.— en *f* 100.—), bovendien nog dat van Limburg over 1944 en reeds dat van Noordbrabant over 1946 (respectievelijk *f* 100.— en *f* 100.—). Van de donateurs, wier namen in bijlage II worden genoemd, werd *f* 87.50 aan donaties ontvangen.

Mej. J. C. Daan wijdde ook in het afgelopen jaar een groot deel van haar tijd aan het werk der commissie. De wetenschappelijke assistent P. Vreeken, met ingang van 15 November 1945 voor halve dagen aangesteld, verliet het bureau reeds weer op 1

Februari. In de daardoor ontstane vacature kon eerst op 1 October worden voorzien door de aanstelling van de heer L. Bischof, student in de Nederlandse letteren te Amsterdam, die voor hele dagen is aangenomen. De kantoorbediende J. L. van der Vlis nam ontslag op 16 Januari 1946. Vanwege de afdeling Werkverruiming van het Gemeentelijk Bureau voor Sociale Zaken te Amsterdam werd op 7 Januari de heer J. W. de Koster te werk gesteld. Daar hij wegens het bereiken van de 65-jarige leeftijd na 31 Augustus niet langer als zodanig werkzaam kon blijven, werd hij op 1 September rechtstreeks in dienst van de commissie genomen. Sindsdien wijdt hij zich aan de administratie. Bovendien werd op 9 Mei de heer J. G. Kamminga als administratieve kracht aangesteld.

*Namens de Dialecten-commissie der Koninklijke
Nederlandse Akademie van Wetenschappen:*

G. G. KLOEKE, *voorzitter*,
P. J. MEERTENS, *secretaris-penningmeester*.

BIJLAGE I

Lijst van personen enz., die in 1946 boeken en handschriften aan het Centraal Bureau voor Nederlandse en Friese dialecten schonken.

Dr. H. L. Bezoen, G. Boot, Mr. H. Hardenberg, P. H. M. Shepherd, Prof. Dr. K. Jaberg, K. Jassies, P. Kistemaker, Prof. Dr. G. G. Kloeke, F. J. Leeuwen, M. Lombaert, Thijs Mol, Fr. Roes, Dr. J. C. Roggen.

BIJLAGE II

Lijst van Donateurs van de Dialecten-commissie.

O. L. van der Aa, M. E. Daan, Prof. Dr. C. F. A. van Dam, Drentsche Vereeniging te Amsterdam, Dr. H. E. J. Endepols, Dr. K. Fokkema, Mej. Dr. H. C. M. Ghijsen, Mevr. R. Goedhart-van Alebeek, Joh. Heesterbeek S.J., Prof. Dr. W. Gs Hellinga, Mej. Dr. A. R. Hol, Mevr. Dra. H. A. Huygens-Wijma, Dr. W.

A. F. Janssen, Mej. Dr. J. H. van Lessen, Mej. C. A. A. Mulder, Mej. M. Th. Neujean, P. Reinkingh, J. M. Renders, Dr. J. Smit, Dr. G. Stuiveling, Dr. J. G. H. Tans, Mej. J. Tinbergen, Prof. Dr. M. Valkhoff, P. van Vliet, J. H. de Vree van Gelder, S. S. D. Wehrens, Dr. J. Wils.